

Amsterdam, 23 september 2020

Geachte leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Volgende week donderdag, 1 oktober, heeft uw commissie een Algemeen Overleg over Landbouw, Klimaat en Voedsel. Milieudefensie brengt in dit verband graag een aantal punten en vragen onder uw aandacht.

1. Rapportage Duurzame Agrogrondstoffen is incompleet

De rapportage over duurzame agrogrondstoffen richt zich enkel op het gebruik van palmolie door de Nederlandse voedingsmiddelen- en diervoederindustrie. Palmolie wordt echter ook gebruikt in biobrandstoffen in technische en oleochemische toepassingen. Daarnaast worden ook palmolieproducten zoals palmvetzuurdestillaten (PFAD) ingevoerd en gebruikt. Meer dan de helft van de palmolie die Europa invoert, wordt verwerkt tot biobrandstof. Volgens een recent [rapport van Transport & Environment](#) is Nederland de tweede belangrijkste producent van biobrandstof uit palmolieproducten.

→ *Zou u de minister willen vragen waarom de rapportage deze beperking kent en of er in het vervolg ook gerapporteerd kan worden over de duurzaamheid van agrogrondstoffen die gebruikt worden door de Nederlandse biobrandstoffenindustrie?*

2. Meer en andere inzet nodig op vermindering productie en consumptie dierlijke eiwitten

In de 'Kabinetsaanpak Klimaatbeleid' en 'Voortgang Nationale eiwitstrategie' maakt het kabinet duidelijk dat het de noodzaak ziet van een verschuiving in eetgedrag naar minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten. De inzet is primair gericht op het creëren van bewustwording en het stimuleren van de consumptie van plantaardige eiwitten. Voor een daadwerkelijke verschuiving in eetgedrag is echter meer nodig (vleesconsumptie neemt niet/nauwelijks af).

Milieudefensie pleit - [in breed coalitieverband](#) - voor een eerlijke, iets hogere, vleesprijs. Dit kan volgens [CE Delft](#) leiden tot een halvering van de vleesconsumptie in 2030. [I&O onderzoek](#) toont aan dat 63% van de bevolking vindt dat vlees duurder mag worden, als de opbrengst wordt gebruikt om boeren te helpen verduurzamen. De opbrengst kan daarnaast ingezet worden om groente, fruit, noten, peulvruchten ('de duurzame en gezonde variant') goedkoper te maken en huishoudens met een laag inkomen te compenseren. De Rli en Brede Maatschappelijke Heroverwegingen bevelen vergelijkbare stappen aan.

→ *Bent u bereid de minister te vragen of zij het eerlijk beprijzen van voedsel/vlees als een potentieel effectief instrument ziet om de eiwittransitie te bevorderen? De [Duitse minister van Landbouw heeft onlangs stappen aangekondigd](#) op dit vlak. Het zou interessant zijn te horen hoe de minister hier tegenaan kijkt en of zij ook mogelijkheden ziet om op EU-niveau stappen te zetten.*

Aan de productiekant kan veel meer klimaat- en milieu- en economische winst behaald worden als het kabinet echt kiest voor een fundamentele landbouwtransitie. En niet, zoals het PBL vaststelt in de [Balans van de Leefomgeving 2020](#), het beleid voor kringlooplandbouw, natuur en stikstof blijft richten op 'inpasbaarheid in de gangbare bedrijfsvoering'. Het PBL trekt alarmerende conclusies m.b.t. landbouw, voedsel en natuur, waar ook Greenpeace aan refereert in haar bijdrage aan dit AO.

CE Delft heeft voor Milieudefensie gerekend aan [een landbouwtransitiefonds](#) dat een fundamentele, eerlijke omslag naar een 100% biologische veehouderij in Nederland mogelijk maakt. Onderdeel van dit fonds is de eerlijke vleesprijs zoals hierboven genoemd. Zo'n transitie lost de stikstofcrisis op en reduceert de uitstoot van broeikasgassen met 16 miljoen ton. Het vergt een jaarlijkse investering van 3,6 miljard per jaar tot 2030. Het maatschappelijk rendement is hoog: 8,5%.

→ *Zou u er bij de minister op willen aandringen om zo spoedig mogelijk afscheid te nemen van inpasbaarheid van beleid in de gangbare bedrijfsvoering en daadwerkelijk te kiezen voor een fundamentele transitie? Het is van groot belang dat het beoogde transitiefonds voldoende middelen gaat bevatten om een eerlijke en fundamentele transitie, in met name de veehouderij, te realiseren.*

3. Succes Van Boer tot Bord-strategie hangt af van Europees landbouw- en handelsbeleid

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) wordt een cruciale route om de Europese ambities uit de Van Boer tot Bord-strategie te realiseren. In het bijzonder de gekwantificeerde doelstellingen voor gebruik pesticiden (-50%), mest (-20%), antibiotica (-50%), nutriëntenverliezen (-50%) en biologisch landbouw (25% landbouwareaal). Milieudefensie heeft grote zorgen over het vrijwillige karakter van de huidige voorstellen t.a.v. de herziening van het GLB als het gaat om het vaststellen van de nationale klimaat- en milieuableidingsambities en de route om daar te komen. De Commissie kan alleen het goede gesprek aangaan met lidstaten die te weinig ambitie tonen, maar kan niks afdwingen.

→ *Mocht u onze zorgen delen, dan zou het fijn zijn als u de minister wilt vragen of zij de onderlinge afhankelijkheid tussen de beleidsterreinen ook zo ziet en of zij een inzet voor ogen heeft om meer waarborgen te krijgen dat lidstaten bovengenoemde ambities ook daadwerkelijk zullen waarmaken.*

Voor het realiseren van een rechtvaardige, milieuvriendelijke en gezonde voedselproductie in de EU is het nodig dat ook het Europese handelsbeleid grondig wordt herzien. Anders blijven boeren aanlopen tegen oneerlijke concurrentie uit het buitenland en (te) lage wereldmarktprijzen. Boeren hebben kostendekkende prijzen nodig, ook voor de kosten die ze maken om te voldoen aan hoge milieu- en dierenwelzijnseisen.

→ *In de Van Boer tot Bord strategie wordt gesproken over het waarborgen van beleidssamenhang. Daarvan is ons inziens geen sprake zolang vrijhandelsverdragen de verduurzaming van de voedselproductie en een eerlijk inkomen voor de boer in de weg staan. Het zou goed zijn als de minister dit spanningsveld in Europees verband agendeert. Bent u bereid om hierop aan te dringen bij de minister? En tevens te verzoeken om een vorm te vinden waarin boeren en maatschappelijke organisaties ook betrokken kunnen zijn bij deze besprekingen?*

Ik hoop dat u bovenstaande punten en vragen zult betrekken bij uw inbreng tijdens het overleg met de minister. Mocht u naar aanleiding van deze informatie nog vragen hebben, neemt u dan gerust contact op.

Met dank en vriendelijke groet,

Jeanet van der Woude

Sr inhoudelijk medewerker Klimaatrechtvaardigheid, Landbouw & Voedsel